

לתנועות וזעזועות: טגא, 054-6868199

העלון מוקדש לעילוי נשמת:
בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל,
בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל,
מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור
ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת
טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת
מרים ז"ל.

לקבלת העלון במייל – לשלוח
הודעה ל: sagif_walla.co.il

שַׁבַּת שְׁלוֹם

בס"ד עלון מס' 97 לשבת 31.5.2013 – תשע"ג סיון כ"ב

זה השער לה' עדיקים יבוא בו

שְׁלַח לָךְ

שְׁלַח לָךְ אֲנָשִׁים וַיִּתְרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן (יג,ב)

"למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה על עסקי דיבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר" (רש"י). שואל ה"פנינים יקרים" מדוע נוקט רש"י בלשון: "ראו ולא לקחו מוסר, והלא די היה לרש"י לומר: "לא לקחו מוסר"? מה עניין ראייה לכאן? ומתרחק: שיכלו המרגלים לומר שמה שמרים לקתה בצרעת היה בגדר של "יסורים מאהבה", ולא באו יסורים אלו עליה כעונש על זה שדיברה במשה, אלא שאמרו חז"ל (ברכות דף ה') שהסימן לכך שאלו הם "יסורים של אהבה" הוא כאשר היסורים באים בצנעה, אך כאשר היסורים באים בפרהסיא סימן הוא שאין אלו "יסורים של אהבה", לכן, מכיוון שהמרגלים "ראו" את צרעתה של מרים כבר אי אפשר היה לומר שאלה הם "יסורים של אהבה", וממילא צריכים היו לקחת מזה מוסר שעתידיים הם להיענש על הוצאת דיבה.

"שְׁלַח לָךְ אֲנָשִׁים" (יג,ב)

מעשה בעשירי מפלג, יהודי שהתברך ממרום בעשר רב והבורא ברח את עסקיו ובכל אשר פנה – הצליח. ידוע ידע להכיר טובה למי שחננו בעשרו הרב. הבין שלא בכחו ובעצם ידו עשה את החיל, והכיר בכך שנבחר על ידי ההשגחה העליונה להיות פרנס נאמן לבני עמו ולעזר לאחיו ביבולתו. ואכן, החיה נפשות רבות, פשוטו כמשמעו. תקופה קשה היתה זו, המזנים רעבו ללחם. שרפות פרוצו תכופות, פלו עירות שלמות והותירו את יושביהן חסרי כל. והענינים נשואות היו אל ה'ועד". אל שלשת גבאי הצדקה שמנה העשיר. והורה, שלא יבדקו למזונות וכל הפושט יד יתנו לו. כִּאֲשֶׁר בְּקִשׁוֹ סְכוּמִים גְּדוּלִים יוֹתֵר, לְרַפּוּאָה או לְהַכְנִסֵת כֶּלֶה, לְשִׁקּוּם בֵּית או לְהַקְמֵת עֵסֶק, דוֹרְשִׁים הָיוּ הַמְלֻצוֹת מִסְמְכוֹת וְחוֹקְרִים וְדוֹרְשִׁים בְּטָרִם יִתְנוּ. כִּי נִהַג, וְהַכֵּל הִלְלוּ אֶת גְּדִיבוֹתוֹ. הוֹרָאָה אַחַת הוֹרָה: אִם יבוא רב עיר או ראש ישיבה לִבְקֹשׁ תְּרוּמָתוֹ לְהַקְמֵה או לְבַסּוֹס מוֹסְדוֹת תּוֹרָה, שְׂיבֹאוּ אֵלָיו. כְּבוֹד הַתּוֹרָה. לָהֶם מִבְּקֹשׁ הוּא לֵתֵת בְּמוֹ יָדוֹ, וְלִהְתַּבָּרֵךְ מִפִּיהֶם. כִּי מוֹקִיר תּוֹרָה וְגְדוּלְיָהּ הִיא, וְרָאָה כְּבוֹד לְעַצְמוֹ לְכַבְּדֵם בְּעַרְכֶּם. עַת קָשָׁה הִיְתָה זֹה, כְּאֲמוֹר, וְכִבְּרָתָם רַבְּנוּ הֶרְמִיּוֹן וְצ"ל שְׁכַל הַמְּקַדֵּשׁ מִחֲבָרוֹ חָרַב מִחֲבָרוֹ. אֵין לְתַאֵר אֶת מְצוּקַת הַיְשִׁיבוֹת בְּאוֹתָם יָמִים, תְּלַמִּידֵיהֶן סָבְלוּ חֲרַפַּת רָעַב. נֶאֱלָץ רֹאשׁ אַחַת הַיְשִׁיבוֹת לְכַתֵּת אֶת רַגְלָיו בְּאֶסּוֹף כְּסָפִים, וְשֵׁם פָּנָיו לְמַעֲוֹנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ גִּבִּיר. הַחֲרָף הִיא בְּעַצְמוֹ, גִּשְׁמֵי זֶלְעָפוֹת נִתְּכוּ אֶרְצָה, וְהוּא הִגִּיעַ לְמַעֲוֹנוֹ שֶׁל הָעֵשִׂיר נוֹטֵף מִיָּם. חָלַץ בְּמִבּוֹא אֶת הָעֶרְדְּלִים, פָּשַׁט אֶת הַמַּעִיל הָרֹטֵב, וְהַמְּשֵׁרֵת הוֹדִיעַ לְעֵשִׂיר עַל בּוֹאוֹ. קָם הָעֵשִׂיר לְכַבּוֹדוֹ וְרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה עָשָׂה דְרָכּוֹ עַל הַשְּׂטִיחַ הָעֵבֶה לְלַחֵץ אֶת הַיָּד הַמְּשֻׁטֶת לְבִרְכָה. יָשַׁב לְשִׁלְחָן וְסָח אֶת מִצַּב הַיְשִׁיבָה. נֶאֱמַר הָעֵשִׂיר בְּצַעֲרָם שֶׁל בְּנֵי הַתּוֹרָה, נִטַּל אֶת הַקְּלָמוֹס וְרָשָׁם הַמְּחָאָה. סְכוּם נִכְבֵּד, אִם הַנְּדִיבִים הָאֲחֵרִים יִתְנוּ כְּמוֹהוּ, יוֹשְׁעוּ בְּנֵי הַיְשִׁיבָה. עוֹד מְלוֹת הַתּוֹדָה עַל שְׁפָתָיו, וְהַמְּשֵׁרֵת הוֹדִיעַ עַל בּוֹאוֹ שֶׁל הַסְּבָא מוֹנֵב הַרְדּוֹק וְצ"ל, מִיִּסְדֵּר רֶשֶׁת הַיְשִׁיבוֹת הַנוֹדְעוֹת. 'הַסְּבָא' נִכְנַס בְּצַעֲד זְרִיז, עֶרְדְּלִיו מוֹתִירוֹת טְבִיעוֹת רָפֵשׁ עַל הַשְּׂטִיחַ הַיָּקָר. טַפַּח טְפִיחָה חֲבֵרִית עַל שְׁכְמוֹ שֶׁל הָעֵשִׂיר, יָשַׁב בְּמַעִילוֹ סְפוּג הַמַּיִם עַל הַכְּסָא הַמְּרֻפָּד וְאָמַר, 'אֲזוּ מַה יִּהְיֶה אִתְּךָ, אֵתָּה עֹדֵן עִם הָאֶרֶץ?! ... הָעֵיף מִבֶּט בְּשִׁעוֹנוֹ, וְהַפְטִיר, 'זְמַנִּי יָקָר, כָּתַב הַמְּחָאָה וְאִמְשִׁיף בְּדַרְכֵי!'. בְּלֹא אִמְרָה מִלֵּא הָעֵשִׂיר אֶת הַמְּחָאָה, וְרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה הַשְּׂנִי רָאָה שְׁהִסְכּוּם כְּפוּל וּמְכַפֵּל. קָם 'הַסְּבָא' בְּזוּרִיזוֹת, טַפַּח עַל שְׁכָם הָעֵשִׂיר וְאָמַר: 'זְכֹר אֶת דְּבָרֵי! שְׁעָה שֶׁל לְמוֹד תּוֹרָה שְׁוּה יוֹתֵר מִכֵּל זֶה, וְיָדוֹ הַצְּבִיעָה עַל הָעֵשֶׂר שְׁמֻסְבִּיב. כְּשִׁיצָא, שָׁאֵל רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה: 'יִסְבִּיר לִי מַר, אֲנִי הִתִּיחַסְתִּי אֵלָיךְ בְּכֹל הַכְּבוֹד, וְקִבְּלָתִי סְכוּם נִכְבֵּד. וְ'הַסְּבָא' הִתִּיחַס בְּזוּלוֹל כַּה מִפְּגוֹן, וְקִבְּל סְכוּם גְּדוּל פִּי כְּמָה וְכְמָה, מִדּוּעַ?! ... 'הִיא הַנוֹתְנָת', הַשִּׁיב הָעֵשִׂיר, 'כְּבוֹדוֹ מִתִּיחַס אֵלָי בְּכְבוֹד כַּה רַב – בְּגִלְל עֲשָׂרִי וּמְמוֹנִי. בְּכָף גוֹרֵם הוּא שְׁאֲחֻשִׁיב גַּם אֲנִי אֶת רְכוּשִׁי וְאֶנְהַג בּוֹ חֲסֻכְנוֹת. אֲבָל 'הַסְּבָא' מִחְדִּיר בִּי אֶת הַהֲרָגָה שֶׁהִמְמוֹן אֵינוֹ מְאוּמָה וְהַתּוֹרָה לְבִדָּה הִיא הַחֲשׂוּבָה, וְלִכֵּן קָל לִי לֵתֵת לוֹ יוֹתֵר מִכְּסָפִי בְּעִבּוֹר הַתִּמְכָּה בְּלוּמְדֵי הַתּוֹרָה' ... מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה הוּא, וְלִלְמַדְנוּ בָּא. וְשִׁיף אֲלֵינוּ וּלְפָרְשֵׁת הַשְּׁבוּעָה. מְלִכְתַּחְלָה, אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, הֵינּוּ מַעֲתִידִים לְהַכְּנִס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּמִנְצָחִים בְּלֹא קָרַב. 'כִּי אֲמַנֵּם לוֹלֵא שְׁלַחוּ מְרַגְלִים הֵיוּ נִכְנָסִים בְּלִי מִלְחָמָה, שְׁהָיוּ יוֹשְׁבֵי כְּנָעַן בּוֹרְחִים בְּעִזּוֹבַת הַחוֹרֵשׁ וְהָאֲמִיר אֲשֶׁר עָזְבוּ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' (סְפוּרָנוּ), בְּמִדְבַר יֵא

הדף טעון גניזה, נא לא לקרוא בשעת התפילה שאין זה עושה נחת רוח לבורא יתברך

לה). באו בני ישראל ובקשו לשלח מרגלים לתור את הארץ בדרך כל הפאים להלחם בארץ נכריה, ששולחים מרגלים לדעת הדרכים ומבוא הערים. ואם מבטחכם טבעי הוא, אף הבורא ינהיגכם בדרך זו. ושבע שנים עשו בכבוש הארץ, שבע שנים שיכולים היו לחסר לעצמם. נמצא שהבורא יתברך נוהג עמנו כאותו עשיר, ומתיחס אלינו כהתייחסותנו: אם סומכים אנחנו עליו ובוטחים בו, מושיט הוא לנו עזרתו ומחיש ישועתו. אם חושבים אנו להסתדר בעצמנו הריהו מניח לנו לנפשנו. והתוצאות, באשמנו.

וימעשה היה בגאון ביש מזל. מחנן, מבריק ורב תושיה. הכל נהנו מעצותיו המחקמות ועשו בהן הון. רק הוא לא הצליח, נכשל בכל אשר פנה. חבריו בעלי הפשרונות הפינוניים עשו חיל, בססו את מעמדם והרחיבו את עסקיהם, והוא – נותר בעניו, רעב לחם. התמרמר ובא לפני השרף מקוצק וצ"ל. קבל על חסר הצדק ועל העול המשווע. עולם הפוף, בו עליונים למטה... 'מה לך תמה?' – הפטיר השרף – 'פסוק מפרש הוא' לא לחכמים לחם" (קהלת ט-יא). 'אם כך, מתעצמת השאלה, התקומם הלה, 'מדוע המר גורלנו?' אין פשוט מזה, השיבו השרף, 'כך אומר הקדוש ברוך הוא: חכם אתה? הסתדר לבד. ולבד, אי אפשר. מי שאינו חכם, יודע שזקוק הוא לעזר הבורא. סומך עליו, ויש על מי לסמך. אבל מי שחושב עצמו לחכם, וחושב שאינו זקוק לעזרת הבורא, יוכח בטעותו... והבורא יתברך מפציר בנו: פנו אלי והושעו, כי אני א-ל ואין עוד, ומי פתי ויסמך על עצמו, כשיכול הוא לסמך על הבורא הפל יכול!... (מעין השבוע)

וישלח אתם משה ממדבר פארן על פי ה' כלם אנשים ראשי בני ישראל המה (יג,ג)
זוהר שלח (דף קנח ע"ב): "וישלח אתם משה וגו', כלם אנשים. כלם צדיקים היו וראשי ישראל היו, אבל הם לקחו לעצמם עצה רעה. מדוע נטלו עצה זו? אלא אמרו, אם יכנסו ישראל לארץ – יעבירו אותנו מלהיות ראשים, וימנה משה ראשים אחרים, שהרי אנו זכינו במדבר להיות ראשים, אבל בארץ לא נזכה. ועל שלקחו עצה רעה לעצמם, מתו הם וכל אותם שלקחו דבריהם.

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג,טז)

רש"י (על פי סוטה לד,ב): "התפלל עליו יהושיעך מעצת מרגלים. הקשה הבן איש חי וצ"ל ב'בן יהודע': מזה תועיל תפילה לאדם להינצל מן החטא, והלא אמרו חז"ל (נידה טז,ב): "הפל בידי שמים חוץ מיראת שמים", ומה שייך שהתפלל משה על יהושע: "יהושיעך מעצת מרגלים". ותירץ: משמע מכאן שאין הקב"ה מציל את האדם מן יצר הרע, היינו מיצר המדבר עם האדם להחטיאו חטא מפורסם וגמור, שאדם יודע שזו עבירה גמורה, ועל זה לא יצילו השי"ת, כדי שיהיה לאדם שכר ועונש, אבל מיצר הרע שהוא מיעץ לאדם לחטוא, שמטעהו ומראה לו שאין זה חטא, אלא אדרבה הוא מצוה, הנה מן יצה"ר זה יצילהו ה', ועל זה התפלל דוד המלך ע"ה (תהלים יט,ג-יד): "שגיאות מי יבין, ולכן מנסתרות שאין החטא ברור אצלי, שהיצה"ר מטעה אותי בו, נקני, וכיון שתנקני מזה המכשול, אז בטוח אני כי מזידים שהם עוונות ברורים, חשף עבדך כלומר חשוך ונמנע מעצמי, כי אוכל להלחם עם היצה"ר בזה, ורק אני מבקש ממך שתעזרני כנגדו, בדברים הנסתרים שאין החטא ברור בהם.

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג,טז)

נשאלת השאלה: על שום מה התפלל משה רבינו תפילה מיוחדת זו רק על יהושע, והתעלם מחברו הצדיק כלב בן יפונה ומשאר המרגלים, שעליהם מעידים הקדמונים שאותה שעה כשרים היו? אלא – אומרים חכמי ישראל – יהושע בן נון היה תלמידו המובהק של משה ככתוב (שמות לג,יא): "ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוף האהל". משום כך חשש משה – לאחר שנגזר עליו במי מריבה שלא להיכנס לארץ – שמתוך אהבתו היתירה של יהושע אל רבו, עלול הוא להורות היתר לעצמו להוציא דיבה על הארץ, כדי לעכב את כניסת העם לארץ המובטחת, ובכך יגרום להארכת חייו של משה. משום כך בירך משה את תלמידו הנאמן: "יהושיעך מעצת מרגלים!" ה' יהיה בעורך, שהאזהבה לרובך לא תקלקל את השורה ולא תכשל חלילה בהוצאת דיבה על הארץ המובטחת לישראל (פרפראות לתורה).

– טעם נחמד לכך שמשה התפלל דוקא על יהושע ונמנע מלהתפלל על כלב בן יפונה, מציין הגאון רבי מכלוף הכהן וצ"ל בספרו "מנחת עני" בשם הרב "כסף נבחר", שהסביר בהיות ויהושע הוא בן בנו של יוסף הצדיק שנכשל בהוצאת דבה, וקים חשש שאולי גם יהושע שהוא מזרעו של יוסף, יכשל בעון הוצאת דיבה, לא כן לגבי כלב בן יפונה שהוא משבט יהודה "היתה יהודה לקדשו". ולפיכך התאמץ במיוחד בתפילה בעבור יהושע.

הדף טעון גניזה, נא לא לקרוא בשעת התפילה שאין זה עושה נחת רוח לבורא יתברך

– טעם נוסף לכך שמשנה התפלל דוקא על יהושע ונמנע מלהתפלל על כלב בן יפונה: כלב הוא בעלה של מרים (עיין סוטה יא.ב), ולכן אין חשש שהוא ידבר לשון הרע אחרי שאשתו היתה בהסגר שבוע ימים והשתחררה באותו יום. אז לא צריך להתפלל עליו, כי הוא היחיד שסבל מזה מלבד אשתו.

לְמַטָּה יוֹסֵף לְמַטָּה מְנַשֶּׁה גְּדִי בֶן סוֹסִי (יג,יא)

סיפר הגר"ר קרלנשטיין בשם ה'סטייפלר' הקדוש, שהתלונן שהיום אין 'מגידי' כמו שהיו פעם... לפניו היו המגידי מסתובבים ונותנים דרשות ומוסיפים יראת שמים בקהל וסיפר שבהיותו ילד אמו שלחה אותו לשמוע את אחד המגידי. וכך אמר אותו מגיד: כתוב: "לְמַטָּה יוֹסֵף לְמַטָּה מְנַשֶּׁה" והכונה שהורידו למטה את הנשמה כדי לאסוף מצוות וללמוד תורה. כלומר: למטה – כאן בארץ, התפקיד "יוסף", אך כשהאדם מגיע למטה, הוא שוכח הכל! "לְמַטָּה מְנַשֶּׁה", שכתוב: "נִשְׁנִי אֱלֻקִים": כאן אפשר "לבזבז" את הזמן ועוד 'מרעין בישי'... "נו, גדי, תגיד: אתה לא סוס"?

וְזִמָּה הָעָרִים אֲשֶׁר הוּא יוֹשֵׁב בָּהֶנָּה הַבְּמַחְנִים אִם בְּמִבְצָרִים (יג,יט)

חסיד אחד בא אל הצדיק רבי יחזקאל מקוזמיר לשאול עצה – האם יקבע את דירתו בעיר או בכפר. מזה השאלה? תמה הרבי – הרי הוא מקרא מפורש בתורה! מקרא מפורש? תמה החסיד – היכן? נאמר בפסוק – השיב הרבי – "וְזִמָּה הָעָרִים אֲשֶׁר הוּא יוֹשֵׁב בָּהֶנָּה הַבְּמַחְנִים אִם בְּמִבְצָרִים", ומבאר רש"י (בפסוק יח): "סימן מסר להם, אם בפרזים הם יושבים, חזקים הם שסומכים על גבורתם, ואם בערים בצורות הם יושבים, חלשים הם!" ומכאן אתה למד – סיים הרבי – שאדם המרגיש בעצמו כי הוא גיבור הכובש את יצרו, יכול הוא לדור היכן שלבו חפץ, אבל מי שאינו בטוח כל כך בגבורתו, מחובתו לדור ב"מבצר", עיר של תורה שיש בה רב ומורה הוראה וקהילה של יראי שמים, עמהם יתחבר ויתעלה ברוחניות.

וְגַם זָבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הוּא זֶה פְּרִיָּהּ, אָפֶס פִּי עַז הָעַם הַיֹּשֵׁב בְּאַרְץ (יג,כז-כח)

אמרו חז"ל (סוטה לה,א): "אמר רבי יוחנן משום רבי מאיר: כל לשון הרע שאין בו דבר אמת בתחילתו – אין מתקיים בסופו". על פי דברי הגמרא מבאר ה"בן איש חי" בספרו "בן יהודע", כל כוונת המרגלים היתה להוציא את דיבת הארץ רעה, מובן אם כן מדוע אמרו "וְגַם זָבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הוּא", שהם דבר אמת. שאם לא כן, לא בתחילת דבריהם היה קיום לדברי השקר והכזב שלהם שאמרו "אָפֶס פִּי עַז הָעַם". וההסבר לכך הוא, לפי שהשקר אין לו בסיס, לפיכך אינו מסוגל לעורר התפעלות בלב האדם ולהשפיע עליו, ולכן נקרא 'שקר' שבסופו של דבר האדם נשאר 'קר' ואדיש מהסיפור. אך אם יערבו בו קצת אמת, מיד הוא מתקיים. שהרי אם ניקח את האות הראשונה מן ה'אמת' והאות הראשונה של ה'שקר', עולה המילה 'אש', שאש ההתלהבות קונה לה שבייתה בלב כל מי ששומע את הסיפור...

וְעַבְדֵי כָלֵב עֲקַב הָיְתָה רוּחַ אַחֲרַת עַמּוֹ (יד,כד)

פירש הרב 'בינה לעיתים' זצ"ל; הצדיק הנמצא בחברה טובה רב שכרו, אבל אם הוא בחברה רעה ולא למד ממעשיהם, גדול שכרו לאין ערוך וזהו: "וְעַבְדֵי כָלֵב עֲקַב הָיְתָה רוּחַ אַחֲרַת עַמּוֹ". כלומר בחברתו נשבה רוח אחרת, רוח תעתועיהם של המרגלים והוא לא פנה אחריהם, ועל כך רב שכרו.

אני ה' דברתי אם לא זאת אעשה לכל העדה הרעה הזאת הנועדים עלי, במדבר הזה יתמו וישם ימתו (יד,לה) – כשרצה הרה"ק בעל האור המאיר מז'יטומיר זיע"א להמתיק את פסוק זה היה אומר כך: האותיות "יתמו" והאותיות "ימתו" הם אותם אותיות! וכך אומר לנו הקב"ה: במדבר – לשון דיבור, בדיבוריו יכול האדם להיות "יתמו" – תמים עם ה', בדיבורי תורה ותפילה וקדושה. אבל "ישם ימתו" – בדיבור אחד קטן – ולא נכון, יכול אדם לאבד את כל עולמו! כפתגם הידוע: המוות והחיים ביד הלשון!...

אֵל תַּעֲלוּ פִּי אֵין ה' בְּקִרְבָּכֶם (יד,מב)

לכאורה יש להבין – שאל המגיד מדובנא – מדוע נגזר על דור יוצאי מצרים עונש כזה שלא יכנסו לארץ, והרי הם שבו בתשובה, ואף ה' נענה להם ואמר: "סלחתי"? אלא – תירץ המגיד – ניתן להבין זאת על פי משל: מעשה באדם פשוט שעלה לגדולה ונתעשר עושר רב. כאשר הגיעה בתו לפרקה, הציע לו השדכן שתי הצעות: האחת חתן בן עשירים רע מעללים, והשנייה את בנו של רב העיר, תלמיד חכם מופלג בתורה וירא שמים. דע לך – אמר לו השדכן – אם תבחר בבן העשירים הרי שהוצאות החתונה יתחלקו בין שני הצדדים שווה בשווה. אבל אם תבחר בבן הרב תצטרך אתה לבדך לשאת בכל ההוצאות, שכן לרב אין פרוטה לפרטה.

הדף טעון גניזה, נא לא לקרוא בשעת התפילה שאין זה עושה נחת רוח לבורא יתברך

שקל העשיר את ההצעות ולבסוף אמר: אני מעדיף כחתן את בן הרב אף אם הדבר יעלה לי ממון רב, אך תנאי אחד אני דורש, שהרב יקבל על עצמו להלביש את בנו בגדי חתונה מכובדים, וגם יתן לכלה תכשיט זהב אחד. אם לא יסכים הרב לתנאי זה אעדיף את בן העשיר... שמע הרב את התנאי וסרב. חזר השדכן אל אבי הנערה וסיפר כי הרב אינו מוכן, אולם באותה נשימה הכביר מילים על אבי הכלה, והסביר כי מעשה שטות הוא לוותר על שידוך כה חשוב בגלל תנאי פעוט ערך שכזה... הבין העשיר כי צודק השדכן בדבריו, והסכים לוותר על תנאיו. למרות זאת הודיע הרב כי אינו מוכן להשתדך עם העשיר. מעיקרא מה סברת, ועכשיו מה סברת? התפלא השדכן. בתחילה – ענה הרב – חשבתי כי עשיר זה הוא מוקיר רבנן היודע להעדיף שידוך של בן תורה על שידוך עם איש רע מעללים. אבל עכשיו שראיתי כי בעבור תכשיט זהב אחד הוא מוכן לוותר על חתן בן תורה, התברר כי אין הוא יודע ומבין כלל ערך תורה מה הוא. כן הוא גם הנמשל – אמר המגיד – אחרי שהוציאו המרגלים את דיבת הארץ רעה, וכל העם הסכימו עם דבריהם, הרי שהוכח לכל כי אין בני ישראל מבינים מאומה במעלת ארץ ישראל, על כן, אף שעשו תשובה אין הם ראויים לשבת בה עוד.

בְּבִאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהָיָה בְּאֶכְלֶכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תִּרְיִמוּ תְרוּמָהּ לָהּ' (טו,יח)
הצדיק הקדוש מורינו הרב משולם זיסל מאניפאלי אמר שכשאדם אוכל בתאוותו וחושב שאי אפשר לחיות בלי אכילה ושתייה בוודאי מן הנמנע שירים ניצוצי הקדושה שבתוך המאכל למעלה, רק אם האדם חכם ומשכיל על דבר ואומר בלבו הלא בוודאי אם הבורא ברוך הוא רצה שנחיה בלי אכילה בוודאי היה אפשר להתקיים כמו עתה, אלא שהבורא ברוך הוא רצונו להחיות נפש כל חי על ידי אכילה, ועל ידי זה אני מוכרח לאכול בקדושה וטהרה, שאני עושה רצונו בזה ואז יש בכח האדם להרים ניצוצי קדושה לשורשם. וזה פירוש הפסוק "בְּבִאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ" – דהיינו אל הארציות ותדעו נאמנה "אֲשֶׁר אָנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה" – כי אני הבאתי אותך לזה, שהרעבון והצמאון מאת השי"ת, והשביעה גם כן מאתו, או "וְהָיָה בְּאֶכְלֶכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תִּרְיִמוּ תְרוּמָהּ לָהּ" ותגביהו הניצוצות הקדושות למעלה.

מִרְאשִׁית עֲרֹסְתֵיכֶם תִּתְּנוּ לָהּ' (טו,כא)

הגאון רבי משה סופר בעל "חתם סופר", הרבה לכתוב ולדרוש ברבים על החשיבות של חינוך הילדים הרכים לתורה וליראת שמים. בין השאר היה דורש על הכתוב שלפנינו: "מִרְאשִׁית עֲרֹסְתֵיכֶם תִּתְּנוּ לָהּ" – בעוד ילדכם נמצא בראשית חייו ומוטל בעריסה, דאגו נא לנטוע בלבו אהבת תורה ויראת שמים, ואל תדחו זאת לעתיד קרוב או רחוק! כי בחינוך הילדים תופס הכלל: "יפה שעה אחת קודם". וככל שמקדימים לפעול ולהשפיע על הילד הרך, רב הסיכוי שהחינוך יניב פרי הילולים לשם ולתפארת (פרפראות לתורה).

וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְיַד רְמָהּ וְגו' אֵת ה' הוּא מְגַדֵּף (טו,ל)

וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה, אפ"י אם עושה מצוות ומעשים טובים, אבל הוא עושה זאת "בְּיַד רְמָה", בגאווה והתנשאות, כבר הוא מְגַדֵּף, "כי אין אני והוא יכולים לדור בעולם" (סוטה ה,א) (אמרי חיים).

וְהָיָה בְּאֶכְלֶכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תִּרְיִמוּ תְרוּמָהּ לָהּ' (טז,יט)

רומז הבן איש חי זצ"ל: וְהָיָה בְּאֶכְלֶכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ – כאשר האדם אוכל מִלֶּחֶם הָאָרֶץ – שלא ישים כוונתו כדי למלא את תאוותו הגופנית אלא "תִּרְיִמוּ תְרוּמָהּ לָהּ" – שישים כוונתו לברר את ניצוצי הקדושה, לרומם אותם ולהעלותם עד ה' (לוקט מ'פניני הבן איש' חי דף ריא).

הודעה חשובה:

כמה פעמים אתה אומר לעצמך, אני אקבל על עצמי בלי נדר ללמוד הלכה אחת ביום ואתה לא עושה את זה, אז תן לנו לעשות את זה בשבילך, הלכה אחת קצרה אליך לפלאפון (ימי א-ו) בחינם, רק שלח הודעה עם שמך לנייד 054-6868199 (הלכות על פי פסקי מרן עובדיה יוסף שליט"א).

בע"ה זיווג הגון, בריאות פרנסה והצלחה: לשגיא בן מרים, עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אמיר בן פנינה, ענבל בת פנינה, הדר בת נילי, הילה בת אסתר, מורן בת רותי, אלכסי בן אירנה, הדר בת ויויאן, רות בת אורלי רפואה שלמה: לציפורה בת מורוור, לציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה. לעילוי נשמת: הרב יוסף שלום בן אברהם אלישיב זצוק"ל, הרב ניסים טולדנו זצוק"ל, ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל.

הקמנו אתר בשבילכם (שיעורי תורה, עלונים): <http://shayolamot.weebly.com>